

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 ביולי 2010

539

ח' באב התש"ע

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2).

1406 התש"ע-2010

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התש"ע-2010

1. תיקון סעיף 1 בחוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה), התשס"ו-2006'
(להלן – הוראת השעה), בסעיף 1, ההגדרה "גורם מאשר" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

בללי החוק המוצע בא להאריך את תוקפו של חוק סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה), התשס"ו-2006' (להלן – הוראת השעה), בשנה נוספת, ובמקביל, לערוך תיקונים בהוראת השעה בעקבות הפקת לקחים מהפעלתה ובעקבות החלטת בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07 פלוגי נ' מדינת ישראל, מיום כ"ז בשבט התש"ע (11 בפברואר 2010), (דינים-עליון 2010 (24) 1011) (להלן – בש"פ 8823/07), שבמסגרתה הורה בית המשפט על בטלותו של סעיף 5 שבה – סעיף שאיפשר, בתנאים שפורטו בו, לערוך דיון בהארכת מעצרו של עצור בעבירת ביטחון, וכן דיון בערר או בעיון חוזר בנוגע למעצרו, שלא בנוכחות העצור.

בהליכים פליליים, מצד אחד, לבין הצורך המיוחד של גורמי אכיפת החוק בסמכויות נרחבות יותר לגבי חשודים העצורים בעבירות ביטחון, בשל הסיכון הצפוי מהם ובשל המאפיינים המיוחדים של חקירתם, מצד שני. במהלך תקופת תוקפה של הוראת השעה, נמצא כי השימוש בסמכויות המעוגנות בה חיוני ביותר בעבור גורמי אכיפת החוק העוסקים בחקירת עבירות טרור, וכי הוא מסייע לא אחת לסיכול פיגועי טרור, תפיסת עבריינים והבאתם לדין. עוד יצוין, כי השימוש שנעשה הלכה למעשה בסמכויות על פי הוראת השעה היה מידתי וזהיר. כך, למשל, מזיווחים שהועברו לכנסת לפי סעיף 8 להוראת השעה עולה כי בשנת 2009 נחקרו בידי שירות הביטחון הכללי (להלן – השב"כ) לפי הדין הישראלי 244 נחקרים ורק ביחס ל-14 מהם הופעלו סמכויות לפי הוראת השעה.

הוראת השעה נועדה להסדיר את הסמכויות הנדרשות לרשויות החקירה לצורך חקירת עצורים חשודים בעבירות ביטחון, נוכח המאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות אלה. בראש ובראשונה, חקירת עצורים בעבירות ביטחון צופה, במקרים רבים, פני עתיד, ותוצריה מובילים לסיכול ולמניעה מידיים של פיגועי טרור כמו כן, במרבית המקרים, הנחקרים בעבירות ביטחון פועלים ממניעים לאומניים או אידאולוגיים, ומתוך נחישות ואמונה בצדקת דרכם. לכן, עוד טרם מעצרים הם נערכים לאפשרות שיעצרו, לומדים את שיטות החקירה השונות ונמנעים מלתת פעולה עם חוקריהם. זאת ועוד, בדרך כלל הנחקרים בעבירות אלו אינם פועלים לבד. מאחוריהם תשתית טרור סדורה, בעלת משנה אידאולוגית קיצונית, המסכנת את ביטחון המדינה. לפיכך, חלק מרכזי בחקירה הוא איסוף מידע כדי לשבש ולסכל תשתית זו. מעבר לכך, עולם התקשורת המתפתח הביא לכך שבמקרים רבים הנחקרים בעבירות ביטחון אינם עוד חלק מתשתית מקומית, אלא מתשתית טרור גלובלית, מה שהופך את החקירה, ובכלל זה את מלאכת איסוף הראיות, למורכבת יותר. כך למשל, רשת האינטרנט משמשת, בין השאר, להפצת אידאולוגיה ומסרים פוליטיים, לגיוס פעילים לפעילות טרור, להעברת מידע בדבר ייצור אמצעי לחימה ולהעברת כספים לארגוני טרור. לאור האמור לעיל, הכרח הוא לספק לגורמי החקירה כלים שיאפשרו להם להתמודד עם המאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות ביטחון. נוכח מאפיינים מיוחדים אלה נדרש כי חלק מהחקירות יתקיימו ברציפות ובלא הפרעה כדי לאפשר לגורמי הביטחון לחקור עבירות טרור שנעברו ולסכל פיגועי טרור ופעילות של ארגוני טרור.

הוראת השעה נועדה להאריך את תוקפה של הוראת השעה בשנה נוספת, עד יום ג' בטבת התשע"ב (29 בדצמבר 2011), לצורך השלמת חקיקת חוק המאבק בטרור.

במקביל, נוכח החלטת בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07, שבמסגרתה הורה, כאמור, על בטלותו של סעיף 5 להוראת השעה, ונוכח חיוניותן של הסמכויות המעוגנות בהוראת השעה – לרבות בסעיף 5 האמור – לביצוע חקירות בעבירות ביטחון בנסיבות מסוימות, התעורר צורך דחוף לתקן את הוראת השעה ובכללה את סעיף 5, כדי להתאימה לאמות המידה שנקבעו בידי בית המשפט העליון בהחלטתו. בהתאם לכך, מוצע לערוך בהוראת השעה שלושה שינויים מרכזיים:

– ראשית, מוצע שלא לכלול בהוראת השעה את סעיף 2(4), אשר תיקן את סעיף 17(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות

הוראת השעה נועדה להסדיר את הסמכויות הנדרשות לרשויות החקירה לצורך חקירת עצורים חשודים בעבירות ביטחון, נוכח המאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות אלה. בראש ובראשונה, חקירת עצורים בעבירות ביטחון צופה, במקרים רבים, פני עתיד, ותוצריה מובילים לסיכול ולמניעה מידיים של פיגועי טרור כמו כן, במרבית המקרים, הנחקרים בעבירות ביטחון פועלים ממניעים לאומניים או אידאולוגיים, ומתוך נחישות ואמונה בצדקת דרכם. לכן, עוד טרם מעצרים הם נערכים לאפשרות שיעצרו, לומדים את שיטות החקירה השונות ונמנעים מלתת פעולה עם חוקריהם. זאת ועוד, בדרך כלל הנחקרים בעבירות אלו אינם פועלים לבד. מאחוריהם תשתית טרור סדורה, בעלת משנה אידאולוגית קיצונית, המסכנת את ביטחון המדינה. לפיכך, חלק מרכזי בחקירה הוא איסוף מידע כדי לשבש ולסכל תשתית זו. מעבר לכך, עולם התקשורת המתפתח הביא לכך שבמקרים רבים הנחקרים בעבירות ביטחון אינם עוד חלק מתשתית מקומית, אלא מתשתית טרור גלובלית, מה שהופך את החקירה, ובכלל זה את מלאכת איסוף הראיות, למורכבת יותר. כך למשל, רשת האינטרנט משמשת, בין השאר, להפצת אידאולוגיה ומסרים פוליטיים, לגיוס פעילים לפעילות טרור, להעברת מידע בדבר ייצור אמצעי לחימה ולהעברת כספים לארגוני טרור. לאור האמור לעיל, הכרח הוא לספק לגורמי החקירה כלים שיאפשרו להם להתמודד עם המאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות ביטחון. נוכח מאפיינים מיוחדים אלה נדרש כי חלק מהחקירות יתקיימו ברציפות ובלא הפרעה כדי לאפשר לגורמי הביטחון לחקור עבירות טרור שנעברו ולסכל פיגועי טרור ופעילות של ארגוני טרור.

בהוראת השעה נקבעו הוראות בנושא מעצר חשודים בעבירות ביטחון, בשים לב לאיזון הנדרש בין העקרונות המנחים בשיטת המשפט בישראל לעניין זכויות חשודים

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 364; התשס"ח, עמ' 79.

(1) האמור בו יסומן "א" ובו –

- (א) ברישה, המילים "רשאי קצין ממונה" – יימחקו;
 (ב) בפסקה (1), לפני "אם שוכנע" יבוא "קצין ממונה רשאי";
 (ג) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) קצין ממונה רשאי, בהחלטה מנומקת בכתב ובאישור ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט, עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם – להשהות את הבאת העצור לפני שופט לתקופה נוספת על התקופה האמורה בפסקה (1), שלא תעלה על 24 שעות;

ד ב ר י ה ס ב ר

שבסעיף 8 לחוקי-סוד: כבוד האדם וחירותו, כפי שפורשו בהקשר זה בפסק דינו של בית המשפט העליון.

סעיף 1 "גורם מאשר" מוגדר בסעיף 1 להוראת השעה כ"קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה, שראש אגף החקירות והמודיעין של משטרת ישראל הסמיכו לכך, או ראש מחלקת חוקרים בשירות הביטחון הכללי, שראש שירות הביטחון הכללי הסמיכו לכך". מוצע למחוק הגדרה זו, שכן הדרישה לאישור מאת הגורם המאשר, הקבועה כיום בסעיף 3(2) ובסעיף 5(1) ו-2(2) להוראת השעה מוחלפת בחוק המוצע בדרישה לאישור מאת ראש אגף החקירות בשב"כ, המהווה דרג אישור גבוה יותר (ר' סעיף 3(א)2), 5(א)1, 5(ב)2 ו-1(ג)2 להוראת השעה, כנוסחם בסעיפים 2 ו-1 להצעת החוק).

סעיף 2 לפסקה (1)

סעיף 3 להוראת השעה קובע לאמור:

"השהיה של הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט

3. על אף הוראות סעיפים 17(ג) ו-29(א) לחוק המעצרים, ובלתי לגרוע מהוראות סעיף 30 לאותו החוק, רשאי קצין ממונה –

- (1) אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה – להשהות הבאת העצור לפני שופט לתקופה שלא תעלה על 48 שעות מתחילת המעצר;
 (2) בהחלטה מנומקת בכתב ובאישור הגורם המאשר, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם – להשהות את הבאת העצור לפני שופט לתקופות נוספות שלא יעלו על 24 שעות, ובלבד שסך כל תקופת ההשהיה לפי סעיף זה לא יעלה על 96 שעות מתחילת המעצר; ואולם החלטה להשהות את הבאת העצור לפני שופט לתקופה העולה על 72 שעות טעונה גם אישור הראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי או סגנו. המועד שהובא בו עצור בעבירת ביטחון לפני שופט יתועד בכתב בידי בית המשפט."

אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המעצרים), ביחס לעצור בעבירת ביטחון. הסעיף האמור איפשר את החוקתו של עצור בעבירת ביטחון, במעצר, ברצף אחד בקשר לאותו אירוע, לרבות במעצר בלא צו, לתקופה שאינה עולה על 35 ימים (במקום 30 ימים – ביחס לעצור אחר). הניסיון מלמד כי אין הכרח בהסדר מיוחד זה.

– שנית, מוצע, ברוח החלטת בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07, לשנות את סעיף 3 להוראת השעה, בדבר השהיית הבאתו של עצור לפני שופט, ולקבוע תנאים מחמירים יותר להארכת פרק הזמן של השהיה כאמור מעבר ל-48 שעות מתחילת המעצר. מוצע כי השהיה כאמור תיוחד רק למקרים שבהם ניתן לכך אישור מאת ראש אגף החקירות בשב"כ, כאשר הפסקת החקירה לצורך הבאת העצור לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם. כן מוצע כי השהיה של הבאת עצור לפני שופט מעבר ל-72 שעות, תיעשה רק על פי החלטת בית המשפט, לפי בקשה של ראש השב"כ שתגובה בהסכמה של היועץ המשפטי לממשלה. ניסיון העבר מלמד, כי על אף שמדובר באפשרות חריגה, שהשימוש בה במהלך תקופת תוקפה של הוראת השעה נעשה במשורה, ישנם מקרים שבהם הארכה כאמור היא הכרחית לשם המשך ביצוע חקירה החיונית לצורך הצלת חיי אדם. בנסיבות אלה, מוצע לקבוע כי הארכת מעצרו של החשוד לפני הבאתו לפני שופט – תיעשה רק בהחלטה של בית המשפט.

– שלישית, בעקבות פסק דינו של בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07, שבמסגרתו הורה כאמור בית המשפט על בטלותו של סעיף 5 להוראת השעה, מוצע לקבוע בחוק עילות ותנאים מחמירים וחריגים להפעלת הסמכות לערוך דיון בהארכת מעצרו של עצור בעבירות ביטחון או דיון בערר או בעיון חוזר בנוגע למעצרו, שלא בנוכחות העצור, זאת ברוח העקרונות שהותוו בפסק הדין. לצורך כך מוצע לקבוע מנגנון איזון, שיאפשר לקיים דיון שלא בנוכחות עצור בעבירת ביטחון רק במקרים שבהם הדבר חיוני ביותר לשם סיכול מניעת פגיעה בחיי אדם, תוך הקפדה על כך שזכותו החוקתית של העצור להיות נוכח בהליכי מעצרו תעמוד במבחני המידתיות הקבועים בפסקת ההגבלה

3) בית משפט רשאי, במקרים חריגים, לבקשת ראש שירות הביטחון הכללי שהוגשה בכתב בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לצורך הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם – להורות על השהיית הבאתו של העצור לפני שופט לתקופה נוספת על התקופות האמורות בפסקאות (1) ו-(2), שלא תעלה על 24 שעות; דיון לפי פסקה זו יתקיים שלא בנוכחות העצור;

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) השהה קצין ממונה או בית משפט הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט, לפי הוראות סעיף קטן (א), יתעד בית המשפט, בכתב, את המועד שבו הובא העצור לפני שופט."

תיקון סעיף 4 3. בסעיף 4 להוראת השעה, פסקה (2) – תימחק.

החלפת סעיף 5 4. במקום סעיף 5 להוראת השעה יבוא:

"הארכת מעצה, עיון 5. (א) הוראות סעיף 16(2) לחוק המעצרים, לעניין נוכחותו של עצור בדיון בהארכת מעצרו, יחולו לגבי נוכחות עצור בעבירת ביטחון בדיון כאמור, בתקופת המעצר כאמור בסעיף 4, בשינויים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

מוצע לקבוע כי אם הושהתה הבאת עצור בעבירת ביטחון לפני שופט, לפי הוראות סעיף 3(א) להוראת השעה, כנוסחו המוצע, על בית המשפט לתעד בכתב את המועד שבו הובא העצור לפני שופט. זאת, כדי לאפשר ביקורת שיפוטית על ההחלטה בדבר השהיית הבאת העצור לפני שופט.

סעיף 3 סעיף 17(ב) לחוק המעצרים קובע כי "לא יוחק חשוד במעצר ברצף אחד בקשר לאותו אירוע, לרבות המעצר ללא צו, לתקופה העולה על 30 ימים, אלא אם כן הבקשה למעצר נוסף הוגשה באישור היועץ המשפטי לממשלה."

סעיף 2(4) להוראת השעה קובע כי לעניין עצור בעבירת ביטחון יקראו את סעיף 17(ב) לחוק המעצרים, כך שבמקום "30 ימים" יבוא "35 ימים". כלומר סעיף זה מאפשר החזקתו של חשוד במעצר ברצף אחד בקשר לאותו אירוע לתקופה של עד 35 ימים (במקום 30 ימים) – לגבי עצור אחר).

לאור הניסיון שהצטבר מהפעלת הוראת השעה, נמצא כי אין הכרח בהוראה זו, ועל כן מוצע למחקה.

סעיף 4 סעיף 5 להוראת השעה קבע לאמור:

כללי "דיון שלא בנוכחות עצור בעבירת ביטחון

5. הוראות סעיפים 16(2) ו-57 לחוק המעצרים, לענין נוכחותו של עצור בדיונים כאמור באותם סעיפים, יחולו לגבי נוכחות עצור בעבירת ביטחון בתקופת המעצר כאמור בסעיף 1(4). בשינויים אלה:

כאמור לעיל בחלק הכללי לדברי ההסבר, מוצע לתקן את הוראות סעיף 3 ולקבוע תנאים מחמירים יותר להארכת פרק הזמן של השהיית הבאתו של עצור בעבירת ביטחון לפני שופט מעבר ל-48 שעות מתחילת המעצר.

בסעיף 3(א)2 להוראת השעה, כנוסחו המוצע, נקבע כי קצין ממונה יהא רשאי להשהות הבאת עצור לפני שופט לתקופה נוספת שלא תעלה על 24 שעות, מעבר ל-48 השעות מתחילת המעצר, כך שסך כל תקופת ההשהיה לא תעלה על 72 שעות מתחילת המעצר. זאת, באישור ראש אגף החקירות בשב"כ, ורק אם שוכנע הקצין הממונה שהפסקת החקירה לצורך הבאת העצור לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם.

בסעיף 3(א)3 להוראת השעה, כנוסחו המוצע, נקבע כי בית המשפט יהא רשאי להורות על השהיה נוספת של הבאת עצור לפני שופט, לתקופה של 24 שעות נוספות, מעבר לתקופת 72 השעות מתחילת המעצר, כאמור לעיל, עד לתקופה מרבית של 96 שעות, וזאת לפי בקשה של ראש השב"כ שהוגשה בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. החלטת בית המשפט כאמור תינתן שלא בנוכחות העצור, שכן מדובר בהחלטה שכל עניינה השהיית הבאת העצור לפני שופט בימים הראשונים שבסמוך למעצרו. בית המשפט יהיה רשאי להורות על השהיה נוספת כאמור רק אם שוכנע שהפסקת החקירה לשם הבאת העצור לפני שופט עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה שיש בה כדי לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם, ועל כן הפגיעה בעצור במקרה זה היא מידתית ונדרשת.

(1) ציווה בית המשפט, בנוכחות עצור בעבירת ביטחון, על מעצרו לתקופה הקצרה מ־20 ימים, רשאי נשיא בית משפט מחוזי או סגן הנשיא שהסמיכו הנשיא לעניין זה, לבקשת ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי, שהוגשה בכתב בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, להאריך את מעצרו של עצור כאמור, שלא בנוכחותו, לשתי תקופות נוספות שלא יעלו על 72 שעות, כל אחת, או לתקופה שלא תעלה על יתרת התקופה שנותרה עד תום 20 ימים ממועד הדיון שהתקיים בנוכחותו, לפי הקצר מביניהן, ובלבד ששוכנע כי הפסקת החקירה לשם הבאת העצור לדיון עלולה, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם;

(2) חדלה להתקיים העילה שבשלה לא הובא העצור בעבירת ביטחון לדיון לפי פסקה (1), יובא העצור לפני בית המשפט בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום 24 שעות מהמועד שבו חדלה להתקיים העילה כאמור;

(3) סמכות נשיא בית משפט מחוזי לפי פסקה (1), דינה כדין סמכות אחרת לעניין סעיף 42 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.²

ד ב ר י ה ס ב ר

של סעיף 5 להוראת השעה, מהטעם שהפגיעה בזכותו החוקתית של העצור להיות נוכח בהליכי מעצרו, על פי הסעיף האמור, ומהטעמים שנקבעו בו, אינה מידתית, ולפיכך אינה עומדת במבחני פסקת ההגבלה שבסעיף 8 לחוק־יסוד: כבוד האדם וחירותו. נוכח חיוניותן של הסמכויות המעוגנות בסעיף 5 להוראת השעה, לצורך ביצוע חקירות בעבירות ביטחון בנסיבות מסוימות, מוצע לקבוע את העילות והתנאים לסמכות האמורה ברוח הדברים שנאמרו על ידי חלק משופטי בית המשפט בפסק הדין האמור.

לסעיף 5 (א) המוצע

לאור העקרונות שנקבעו בפסק הדין האמור, מוצע לאפשר דיון בהארכת מעצרו של עצור בעבירת ביטחון שלא בנוכחותו, רק בהתמלא התנאים המוצעים בסעיף, כמפורט להלן, שיש בהם איזון ראוי בין הערך של מניעת פגיעה בחיי אדם לבין זכות העצור להיות נוכח בדיון בעניינו:

– ראשית, הארכת המעצר תהיה לכל היותר לשתי תקופות נוספות שלא יעלו על 72 שעות כל אחת, או לתקופה שלא תעלה על יתרת התקופה שנותרה עד תום 20 הימים ממועד הדיון שהתקיים בנוכחות העצור, לפי הקצר מביניהן.

– שנית, הסמכות להאריך מעצר כאמור תהא נתונה בידי נשיא בית משפט מחוזי או סגנו. רגישותה של סמכות זו מצדיקה קביעת דרג שיפוטי בכיר אשר ייתן דעתו

(1) ציווה בית המשפט, בנוכחות עצור בעבירת ביטחון, על מעצרו לתקופה הקצרה מ־20 ימים, רשאי בית המשפט, שלא בנוכחות העצור, להאריך את מעצרו לתקופה שלא תעלה על יתרת התקופה שנותרה עד תום 20 ימים ממועד הדיון שהתקיים בנוכחותו, אם הוגשה לו בקשה לכך, באישור הגורם המאשר, והוא שוכנע כי הפסקת החקירה עלולה למנוע סיכול של עבירת ביטחון או סיכול של מניעת פגיעה בחיי אדם;

(2) בית המשפט רשאי להורות על דיון בבקשה לעיון חוזר לפי סעיף 52 לחוק המעצרים או בערר לפי סעיף 53 לחוק האמור, שלא בנוכחות העצור, אם הוגשה לו בקשה לכך באישור הגורם המאשר, והוא שוכנע כי הפסקת החקירה עלולה לפגוע פגיעה ממשית בחקירה;

(3) הוראות סעיף 15(ג) עד (ח) לחוק המעצרים יחולו, בשינויים המחויבים, גם על דיון בשאלת נוכחות העצור בהליכים כאמור בסעיף זה;

(4) החלטת בית משפט שהתקבלה בדיון שהתקיים שלא בנוכחות העצור בעבירת ביטחון לפי סעיף זה, תובא לידעת העצור בהקדם האפשרי, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, לבקשת נציג המדינה, אם שוכנע כי הדבר עלול למנוע סיכול של עבירת ביטחון או סיכול של מניעת פגיעה בחיי אדם.

בבש"פ 8823/07 הורה בית המשפט העליון על בטלותו

² ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

(ב) (1) על אף הוראות סעיף 52 לחוק המעצרים, לא יתקיים דיון בבקשה לעיון חוזר שהוגשה לפי הסעיף האמור, בהחלטה הנוגעת למעצרו של עצור בעבירת ביטחון שטרם הוגש נגדו כתב אישום, אלא אם כן שוכנע בית המשפט כי התגלו עובדות חדשות או נשתנו הנסיבות; דיון בשאלה אם התקיימה עילה, כאמור בפסקה זו, יתקיים שלא בנוכחות העצור.

(2) על אף הוראות סעיף 57 לחוק המעצרים, קבע בית המשפט כי התקיימה עילה כאמור בפסקה (1), לגבי עצור כאמור באותה פסקה, רשאי הוא, לבקשת ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי, להורות כי הדיון בבקשה לעיון חוזר יתקיים שלא בנוכחות העצור, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לשם הבאת העצור לדיון עלולה, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם.

(3) חדלה להתקיים העילה שבשלה לא הובא העצור בעבירת ביטחון לדיון לפי פסקה (2), יובא העצור לפני בית המשפט בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום 24 שעות מהמועד שבו חדלה להתקיים העילה כאמור.

(ג) (1) על אף הוראות סעיף 53(ג) לחוק המעצרים, ער על החלטת בית משפט, לפי סעיף 53 לחוק המעצרים, בעניין הנוגע למעצרו של עצור בעבירת ביטחון שטרם הוגש נגדו כתב אישום, יוגש לבית המשפט בתוך 24 שעות ממועד מתן ההחלטה, ובית המשפט ייתן את החלטתו בערר בתוך 24 שעות ממועד הגשתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

נקבעו ברוח דברים שנכתבו בפסקי דינם של כב' השופטים נאור (ר' עמ' 30-35), ביניש (ר' עמ' 28), גרוניס (ר' עמ' 55) ורובינשטיין (ר' עמ' 45) בפסק דינו של בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07.

כן מוצע לקבוע במפורש כי אם חדלה להתקיים העילה שבעטייה לא הובא העצור לדיון, יובא העצור לפני בית המשפט בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום 24 שעות מהמועד שבו חדלה העילה להתקיים.

לסעיף 5(ב) ו-1(ג) המוצע

סעיף 5 המוצע כולל גם הסדרים הנוגעים לעיון חוזר ולערר בעניין החלטות המעצה, שנועדו אף הם להבטיח אפשרות קיומן של חקירות רצופות שלא יופרעו בשל הצורך להביא את העצור לבית המשפט. הפסקת חקירות אלה לשם דיונים בבקשות לעיון חוזר או בעררים שמוגשים תוך כדי תקופת המעצר הראשונית של העצור בשעה שהוא נמצא בהליכי חקירה, אינם מאפשרים חקירה רצופה בפרק זמן סביר שבמסגרתו ניתן להגיע לחקר האמת ולסיכול עבירות הטרור החמורות, גילוי מבצעים והעמדתם לדין.

למבוקש, וזאת בדומה לסמכות בית המשפט בעניינים רגישים אחרים, כגון סמכות נשיא בית המשפט המחוזי לעניין האזנות סתר, סמכות בית המשפט העליון לעניין עתירות לגילוי ראיות חסויות מטעמים של ביטחון המדינה, וכו'. בהקשר זה, מוצע להבהיר, כי לעניין סעיף 42 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, החלטת נשיא בית המשפט או סגנו לפי סעיף 5(א) המוצע, תיחשב לסמכות אחרת, שאינה נתונה לכל שופט של אותו בית משפט, אלא לנשיא בית המשפט או סגנו בלבד.

- בנוסף מוצע לדרוש כי בקשה להארכת מעצר תוגש בכתב בידי ראש אגף חקירות בשב"כ בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

- כמו כן העילה הנדרשת לצורך הארכת מעצר שלא בנוכחות העצור היא שכנועו של בית המשפט כי הפסקת החקירה לשם הבאת העצור לדיון עלולה, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם, ואין די בהוכחת פגיעה ממשית בחקירה.

ף ההוכחה המחמיר המוצע, הגבלת תקופת הארכת המעצר בהעדר העצור, ודרגי האישור הגבוהים המוצעים

(2) על אף הוראות סעיף 57 לחוק המעצרים, רשאי בית המשפט הדין בערר כאמור בפסקה (1), לגבי עצור כאמור באותה פסקה, לבקשת ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי, להורות כי דיון בערר כאמור יתקיים שלא בנוכחות העצור, אם שוכנע כי הפסקת החקירה לשם הבאת העצור לדיון עלולה, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם.

(ד) הוראות סעיף 15(ג) עד (ח) לחוק המעצרים יחולו, בשינויים המחויבים, גם על דיון בשאלת נוכחות העצור בהליכים כאמור בסעיף זה.

(ה) החלטת בית משפט שהתקבלה בדיון שהתקיים שלא בנוכחות העצור בעבירת ביטחון לפי סעיף זה, תובא לידיעת העצור בהקדם האפשרי, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, לבקשת נציג המדינה, אם שוכנע כי הדבר עלול למנוע סיכול של עבירת ביטחון או סיכול של מניעת פגיעה בחיי אדם.

ד ב ר י ה ס ב ר

כן מוצע לקבוע מפורשות כי אם חדלה להתקיים העילה שבעטייה לא הובא העצור לדיון בעיון חוזר, יובא העצור לפני בית המשפט לדיון נוסף בהקדם האפשרי, ולכל המאוחר בתוך 24 שעות.

יובהר כי בעוד שהליכי ערר ועיון חוזר עשויים להתנהל בכל תקופת מעצרו של החשוד, הרי שהוראות סעיפים 5(ב) ו-5(ג) להוראת השעה, כנוסחן המוצע, חלות רק לגבי עצור שטרם הוגש נגדו כתב אישום, שכן מדובר בהוראות שמטרתן לאפשר השלמת חקירתו של העצור בזמן קצר ככל האפשר ובאופן יעיל, ולמנוע פגיעה בחקירה על ידי ריבוי הליכים בבית המשפט שיביאו בהכרח להפסקת חזרת ונשנית של החקירה.

לסעיף 5(ד) המוצע

מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 15(ג) עד (ח) לחוק המעצרים, שעניינם סדרי דין וראיות בדיוני מעצרים, יחולו גם לגבי דיונים לפי סעיף 5 להוראת השעה, בשינויים המחויבים. הוראה זו זהה לסעיף 3(5) להוראת השעה, כנוסחו טרם ביטולו.

לסעיף 5(ה) המוצע

מוצע לקבוע כי החלטת בית המשפט בדיון שהתקיים שלא בנוכחות העצור, תובא לידיעתו בהקדם האפשרי, ואולם בית המשפט יהא רשאי לקבוע אחרת, בנסיבות המפורטות בסעיף. הוראה זו זהה לסעיף 4(5) להוראת השעה, כנוסחו טרם ביטולו.

כך, מוצע בסעיף 5(ב)1), לקבוע כי לפני שבית המשפט ידון בבקשת העצור לעיון חוזר בהחלטת המעצר, הוא יקיים דיון מקדמי, שלא בנוכחות העצור, ובו יחליט על בסיס מסמכי הבקשה שהוגשו לו אם על פני הדברים הוצגה אחת משתי העילות לבקשת עיון חוזר הקבועות בסעיף 52 לחוק המעצרים, דהיינו – האם התגלו עובדות חדשות או השתנו נסיבות מעת מתן ההחלטה. לעניין זה יצוין כי העילה הנוספת הנוכרת באותו סעיף – חלוף הזמן – אינה רלוונטית בהקשר זה, כאשר מדובר במעצר ימים לפני הגשת כתב אישום. דיון מקדמי זה נועד למנוע הפסקה של החקירה לצורך הבאת העצור לבית המשפט, בנסיבות שבהן ברור, על פני הדברים, כי הבקשה לעיון חוזר אינה מגלה עילה.

בסעיף 5(ג)1) מוצע להגביל את משך הגשת ערר על החלטת המעצר ל-24 שעות שלאחר ההחלטה, וכן לקבוע כי על בית המשפט לתת את החלטתו בערר בתוך 24 שעות נוספות. מטרת הגבלת זמן זו היא להבטיח כי לאחר חלוף פרק הזמן להגשת הערר והדיון בו, יתאפשר לחוקרים להמשיך לבצע את החקירה ברציפות ובלא הפרעות שיפגעו באפקטיביות החקירה.

לצד ההסדרים האמורים, מוצע לקבוע, בסעיף 5(ב)2) ו-3) ו-5(ג)2) כי בית המשפט יהא רשאי להורות שהדיון בערר או בעיון חוזר יתקיים שלא בנוכחות העצור. זאת, לבקשת ראש אגף החקירות בשב"כ, אם שוכנע בית המשפט שהפסקת החקירה לשם הבאת העצור לדיון עלולה, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, לסכל מניעת פגיעה בחיי אדם.

- החלפת סעיף 7 5. במקום סעיף 7 להוראת השעה יבוא:
7. "אצילת סמכויות היועץ המשפטי לממשלה" היועץ המשפטי לממשלה רשאי לאצול לפרקליט המדינה ולמשנה לפרקליט המדינה את הסמכויות הנתונות לו לפי סעיפים 3(א) ו-5(א)(1). כולן או חלקן.
- 8 תיקון סעיף 8 6. בסעיף 8 להוראת השעה –
- (1) בפסקה (1), במקום "3(1) או (2)" יבוא "3(א)(1) או (2)";
- (2) אחרי פסקה (1) יבוא:
- "(א) הורה בית משפט על השהיית הבאתו של עצור בעבירת ביטחון לפני שופט לפי הוראות סעיף 3(א)(3);";
- (3) בפסקה (2), הסיפה החל במילים "לרבות פירוט" – תימחק;
- (4) בפסקה (3), במקום "בית המשפט" יבוא "נשיא בית משפט מחוזי או סגנו" ובמקום "5(1)" יבוא "5(א)(1)";
- (5) בפסקה (4), במקום "סעיף 5(2)" יבוא "סעיף 5(ב)(2) או (2)(ג)";
- (6) בפסקה (5), במקום "סעיף 5(4)" יבוא "סעיף 5(ה)";
- (7) בפסקה (7), במקום "3(2) יבוא "3(א)(2) ו-3(3)".
- 10 תיקון סעיף 10 7. בסעיף 10 להוראת השעה, במקום "עד כ"ב בטבת התשע"א (29 בדצמבר 2010)" יבוא "עד יום ג' בטבת התשע"ב (29 בדצמבר 2011)".

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 5 5 סעיף 7 להוראת השעה קובע לאמור:
- "אצילת סמכויות היועץ המשפטי לממשלה"
7. אצל היועץ המשפטי לממשלה את הסמכות הנתונה לו בסעיף 17(ב) לחוק המעצרים, לפי הוראות סעיף 242א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, תחול אצילת הסמכות גם על סמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לגבי עצור בעבירת ביטחון, לפי סעיף 4.
- נוכח ביטולו של סעיף 2(4) להוראת השעה, כמוצע בסעיף 3 להצעת החוק, אין עוד צורך בהוראת סעיף 7 להוראת השעה בנוסחה הקודם, המחילה את אצילת סמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 242א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, גם לגבי הארכת מעצר של עצור החשוד בעבירות ביטחון, בנסיבות שבהן חל סעיף 4(2) שמוצע לבטלו. בהתאם לכך, מוצע לבטל את סעיף 7 בנוסחו הנוכחי, ולהחליפו בהוראה חדשה המאפשרת אצילת סמכויות היועץ המשפטי לממשלה הקבועות בחוק המוצע.
- הסמכויות שלגביהן תתאפשר אצילה לפרקליט המדינה ולמשנה לפרקליט המדינה הן: סמכות היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 3(א)(3) להוראת השעה, בנוסחו המוצע בסעיף 2(1)(ג) להצעת החוק, לאשר
- הגשת בקשה לבית המשפט להשהיית הבאתו של עצור בעבירת ביטחון לפני שופט לתקופה העולה על 72 ימים, וכן סמכותו לפי סעיף 5(א)(1) להוראת השעה, בנוסחו המוצע בסעיף 4 להצעת החוק, לאשר הגשת בקשה לבית המשפט לדון בהארכת מעצרו של עצור בעבירת ביטחון שלא בנוכחותו.
- סעיף 6 6 סעיף 8 להוראת השעה קובע חובות דיווח לכנסת לגבי הפעלת הסמכויות לפי הוראת השעה. מוצע להתאים את הוראות הסעיף האמור לשינויים המוצעים במסגרת החוק המוצע.
- סעיף 7 7 ביום ז' באייר התשע"ע (21 באפריל 2010), הופץ תזכיר חוק המאבק בטרור, התשע"ע-2010. המדובר בהצעת חוק רחבת היקף אשר נועדה להסדיר את מכלול ההוראות הנדרשות לצורך המאבק בטרור, ואשר תחליף, בבוא העת, את ההסדרים הקבועים בהוראת השעה. מאחר שמדובר בהצעת חוק רחבת היקף יש לשער כי הליכי חקיקתה לא יושלמו עד יום כ"ב בטבת התשע"א (29 בדצמבר 2010) – הוא מועד פקיעת תוקפה של הוראת השעה, לפי סעיף 10 שבה. מוצע על כן להאריך את תוקפה של הוראת השעה בשנה נוספת עד יום ג' בטבת התשע"ב (29 בדצמבר 2011).